

Grundlæggende undervisningsmateriale

Interkulturel pædagogik

42659

1. Ideer til tilrettelæggelse/afholdelse/gennemførelse

Uddannelsen tager udgangspunkt i FN's konventioner om menneske- og børneretigheder og Serviceloven og tager sigte på at skabe et integrerende miljø for kommende danske medborgere. Interkulturel Pædagogik sigter på, at medarbejderen gennem viden, pædagogiske aktiviteter og forståelse fremmer gensidig respekt og integration af kommende medborgere. Med udgangspunkt i en særlig tilrettelagt pædagogik er målet at styrke sprogstimulering, selvværd og en positiv identitetsdannelse med henblik på at udvikle kompetencer til livet i både minoritets- og majoritetssamfundet.

Overvejelser vedr. tilrettelæggelse af undervisningen

Hensigten er, at deltagerne fra første færd skal deltage aktivt i undervisningen og byde ind med deres erfaringer og holdninger til arbejdet med børn, unge og brugere af en anden etnisk minoritetsbaggrund. Det er afgørende, at der skabes et problemorienteret læringsrum, hvor der sættes fokus på myter og realiteter i kulturmødet. Undervisningen bør basere sig på en deltagerorienteret undervisningsform, hvor der til stadighed dannes sammenhæng mellem den almene viden og deltagerne egne erfaringer og spørgsmål. Målet er, at deltagerne igennem aktiv deltagelse og kendskab til grundlæggende begreber og teorier opnår indsigt i, hvilken betydning egne holdninger har i arbejdssituationen og hvilke kvalifikations- og kompetencebehov, der er påkrævet.

Det er vigtigt, at der gives tid til diskussioner og samtaler om deltagerne erfaringer og de pædagogiske tiltag, der kan iværksættes.

Hensigten er, at deltagerne:

- gennem oplæg, erfaringsudvekslinger og diskussioner ser mulighederne for at arbejde med interkulturel pædagogik i deres dagligdag
- gennem gruppearbejde og arbejde med dilemma-cases og projekter ser muligheder for at inddrage konkrete interkulturelle redskaber i pædagogisk sammenhæng.

Følgende perspektiver og områder inddrages (jf. uddannelsesplanens mål):

Børn og forældre af en anden etnisk baggrund
Statistik om befolkningssammensætning, kulturbegreb, familie- og opdragelseskultur

Forældresamarbejde og integrationsstrategier

Forældre-pædagog-relationer, roller, integrationsstrategier og forældresamarbejde, minoritets/majoritetssamfundet

Sprogtilegnelse og sprogstimulation

Modersmålet, identitet, flersprogethed og sprogstimulation

Interkulturel pædagogik

FN's konventioner om børne- og menneskerettigheder, ressourcesyn og kulturel opmærksomhed

Forslag til gennemførelse

Tema 1

Etniske minoriteter i Danmark og familiekulturer

Hensigten er, at deltagerne bliver opmærksomme på egne fordomme, værdier og variationer i kulturerne imellem, således at de via grænsesætning og tydelighed kan agere kompetent og derved sikre børns, unges og brugernes identitetsdannelse og trykthed i hverdagen.

Oplæg

Deltagerne skal i dette modul opnå indsigt i de reelle tal bag befolkningssammensætningen i Danmark. Dette kan ske via et oplæg ud fra materiale fra Danmarks Statistik eller tage udgangspunkt i et lille gruppearbejde, hvor deltagerne først i grupper skal diskutere deres viden om befolkningssammensætningen og derefter konfronteres med de reelle statistiske tal. Med dette som udgangspunkt diskuteres holdninger og fordomme til indvandrere og flygtninge og hvordan disse kan influere på arbejdet med mennesker af anden etnisk baggrund.

Gruppearbejde

Der etableres 4 grupper, hvis deltagere ikke kender hinanden i forvejen. I gruppearbejdet (se bilag 1) skal de enkelte deltagere berette om deres familiekultur, hvor de kommer fra, hvilke traditioner de har i familien mht. jobfunktioner, helligdage osv. I slutningen af gruppearbejdet trækker den enkelte gruppe hovedlinjerne op, som den fremlægger i plenum i klassen. Efterfølgende diskussion om, hvad dansk/somalisk/irakisk kultur er, og kort beskrivelse af kulturbegrebet. Målet med gruppearbejdet og plenum er, at deltagerne bliver opmærksomme på variationerne i det, de i daglig tale kalder dansk kultur, og at øge deres nysgerrighed og opmærksomhed på variationer i en flerkulturel jobsituation.

Oplæg

Teorien om kollektivistisk og individualistisk livssyn præsenteres med det mål at

give deltagerne et teoretisk begrebsapparat, der kan bidrage til forståelsen af værdi-, norm- og opdragelsesforskelle. Den kollektivistiske idealmodel vægter værdier som gensidighed, opofrelse, familie og lydighed, hvorimod den individualistiske model vægter lighed, frihed og selvstændighed som centrale værdier. De to livssyn repræsenterer poler, som familierne på varierende måde placerer sig inden for. Variationerne i familielivet bør fremhæves, evt. via et kort oplæg med udgangspunkt i SFI-undersøgelsen: ”Tosprogede småbørn i Danmark”. Herefter igangsættes gruppearbejde.

Gruppearbejde med case

Grundlaget for gruppearbejdet er deltageres egne erfaringer (se bilag 2). I gruppen fortæller deltagerne på skift om deres erfaringer med arbejdet med børn, unge, brugere eller forældre af anden etnisk herkomst. Deltagerne skal give et positivt og et mere problematisk eksempel. Herefter skal gruppen, på baggrund af de oplæg de har hørt i klassen, diskutere, hvilke dilemmaer der kan opstå i mødet mellem danske og andre kulturers opdragelsesværdier. Gruppearbejdet sluttet med en plenumdrøftelse. Her er det underviserens opgave at trække linier mellem deltageres egne familieværdier og de etniske familieværdier med henblik på at gøre deltagerne opmærksomme på dilemmaer og løsningsmuligheder i deres konkrete arbejdssituation.

Formålet er at bevidstgøre den enkelte deltager om, at jo større indsigt i og respekt for variationer i opdragelse og familiesituationer han/hun har, jo mere vil man kunne forholde sig dynamisk og kreativt i problemløsningen.

Litteraturforslag

”Vi er alle sammen anderledes – om arbejdet med tosprogede børn”. BUPL, 2001
Danmarks Statistik om indvandrere og flygtninge i Danmark

Gynther, Bent og Varming, Ole (Red.): ”Kultur og Opdragelse”. Gyldendal Undervisning, 1996

Hansen Thorbjørn, Finn: ”Kunsten at navigere i kaos – om dannelse og identitet i en multikulturel verden”. Forlaget Krogh, 1997

Khader, Naser: ”Ære og Skam. Det islamiske familie- og livsmønster – fra undfangelse til grav”. Borgen, 1997

Jeppesen, Kirsten og Nielsen, Anne: ”SFI rapport nr. 4. Tosprogede småbørn i Danmark”. Socialforskningsinstituttet, 2001

Skytte, Marianne: ”Etniske minoritetsfamilier og socialt arbejde”. Hans Reitzels Forlag, 1999

Tema 2

Sprogtilegnelse og sprogstimulation

Hensigten er, at deltagerne får indsigt i teorier om sproglig udvikling, modersmålets betydning og sprogstimulerende metoder, således at de kan igangsætte sprogstimulerende aktiviteter i hverdagen.

Oplæg

Temaet omhandler de særlige sproglige udfordringer, det giver at arbejde med børn, unge og brugere af en anden etnisk baggrund. Formålet er at give deltagerne lyst til at arbejde med sprogstimulerende aktiviteter og producere forslag til aktiviteter i arbejdsituationen. Deltagerne får indsigt i Børnekonventionens artikel 30, som siger: *"I stater, hvor der er etniske, religiøse eller sproglige mindretal eller personer tilhørende urbefolkninger, skal et barn, der tilhører et sådant mindretal eller en sådan urbefolkning, ikke nægtes retten til i fællesskab med andre medlemmer af sin gruppe, at udøve sin egen kultur, at bekende sig til og udøve sin egen religion eller bruge sit eget sprog."* Herefter bør deltagerne gøres opmærksomme på den gældende danske lovgivning om modersmålsundervisning og sprogstimulering.

I forhold til spørgsmålet om modersmålets betydning for identitetsdannelsen blandt børn, unge og brugere kan Holmen og Jørgensens undersøgelse (1993) inddrages. Her skriver de, at børn, som ikke oplever, at deres modersmål er anerkendt, men betragtes som et handicap, får alle mulige forudsætninger for at vurdere deres egen baggrund negativt og dermed komme i konflikt med forældrene og i det hele taget klare sig skidt. Den sproglige hjemmesituation kan herefter fremlægges i al dens variation ved hjælp af deltageres egne erfaringer og SFI-rapporten om tosprogede småbørn i Danmark.

Anerkendelse af sprog kan konkretiseres via inddragelse af målgruppens musik og sanglege som en naturlig del af hverdagen.

Sprogstimulerende aktiviteter/gruppearbejde

I arbejdet med at igangsætte dansk-sproglige aktiviteter kan det være en fordel at lave en brainstorm blandt deltagerne. Alle forslag skrives op på tavlen eller på store stykker pap, som hænges op til inspiration for alle. Eksempelvis sanglege, rim og remser, vendespil og "at sætte ord på hverdagen". Herefter opdeles deltagerne i grupper. Gruppearbejdet har til formål at producere helt konkrete forslag til, hvilke sprogstimulerende aktiviteter deltagerne kan realisere i deres hverdag. Afsluttende kort plenum i klassen, hvor hver gruppe fortæller om sit forslag.

Oplæg

Afhængigt af den sproglige hjemmesituation kan tolkning i forhold til forældresamarbejdet blive relevant. I visse situationer omkring forældresamarbejde kan

der være stærke følelser på spil, hvilket kræver taktfuldhed og inddragelse af ledelse, kommune eller amt i forhold til tolkebistand. Deltagerne introduceres for regler for tolkning; hvilke tolkemuligheder der er i deres lokale område samt hvilke problemstillinger tolkningen rummer i forhold til den ansatte, tolken og forældrene.

Forberede ekskursion

Institutionsbesøget har til formål at give deltagerne indblik i, hvordan forskellige institutioner arbejder med børn, unge og brugere af en anden etnisk baggrund. Ideen er, at gruppen i dialog med underviseren tilrettelægger et besøg på en institution den følgende formiddag og her får informationer og ideer til arbejdet med etniske minoriteter. Er et institutionsbesøg ikke muligt, kan man eventuelt invitere en etnisk gæstelærer på besøg den følgende formiddag.

Litteraturforslag

Norell Beach, Annie: ”Mangfoldighed og medfølelse i børnehaven”. Hans Reitzels Forlag, 1997

”Vi er alle sammen anderledes – om arbejdet med tosprogede børn”. BUPL, 2001
Holmen, Anne og Norman Jørgensen: ”Tosprogede børn i Danmark”. Hans Reitzels Forlag, 1993

Jeppesen, Kirsten og Nielsen, Anne: ”SFI rapport nr. 4. Tosprogede småbørn i Danmark” Socialforskningsinstituttet, 2001

Lings, Kjeld: ”Dynamisk tolkning. En analyse af tolkning på indvandrer- og flygtningeområdet med særlig vægt på social- og sundhedssektoren”. Socialpædagogisk Forlag, 1988

Mette Isager: Sådan gør vi. Undervisningsministeriet. År ?

Pjecer om tolkning fra Københavns Kommune og Centret for etnisk ligestilling

Tema 3

Forældresamarbejde og integrationsstrategier

Hensigten er, at deltagerne får redskaber til at iværksætte et konstruktivt samarbejde med forældre og pårørende og derved sikre sammenhæng i hverdagen samt at de får indsigt i, hvornår ydre foranstaltninger (tolk, leder, kommune etc.) skal inddrages i samarbejdet.

Institutionsbesøg (1-2 timer).

Plenumdrøftelse af, hvad de forskellige grupper har erfaret på deres studiebesøg. Eller besøg af gæstelærer med etnisk minoritetsbaggrund (evt. forældre), der kan fortælle om livet i Danmark.

Oplæg

Udgangspunktet for dette tema er at sætte fokus på de dilemmaer, der kan opstå, når forældre af en anden etnisk baggrund møder danske pædagogiske dag- og døgntilbud, og at deltagerne får indsigt i, hvordan man kan skabe et konstruktivt samarbejde med forældrene. Her kan videofilmen: Indvandrerkvinder – 3 kvinder i eksil fra Statens Filmcentral evt. inddrages.

Gruppearbejde om forældredilemma-case

Inddel gruppen i 4-5 grupper. Gruppearbejdet har til formål at få grupperne til at opridsse, hvilke dilemmaer de ser forældrene og de pårørende i. Derefter skal de selv forsøge at løse dilemmaerne. Case: se bilag 3. Målet er, at deltagerne får indsigt i, hvilke dilemmaer familierne kan få i kontakten med pædagogiske dagtilbud. Gruppearbejdet afsluttes med plenumdrøftelse. Her er det underviserens opgave at trække linier op mellem de sproglige og familiemæssige faktorer, der kan skabe problemstillinger, at modarbejde fordomme om forældre fra bestemte lande og at give ideer til, hvordan deltagerne kan etablere et konstruktivt samarbejde.

Oplæg

Den professionelle relationer og roller i forhold til forældre af etnisk minoritetsbaggrund diskuteres med udgangspunkt i deltagerens egne erfaringer. Rolleforskelle og relationsforskelle mht. ansvar, tid, rum og følelser optegnes på tavlen. I denne sammenhæng er det relevant at inddrage de forskellige integrationsstrategier, som forældre kan tage i brug via Marianne Skyttes (1999) beskrivelse. Dertil kan samfundsmæssige assimilations-, segregations- og pluralistiske integrationsstrategier via Heidi Kromayer (1997) inddrages til at synliggøre de konflikter, der kan opstå i forældrenes møde med danske pædagogiske dag/døgntilbud. Som afslutning bør deltagerne få indsigt i, hvornår ydre foranstaltninger (eks. tolk, leder, kommune etc.) skal inddrages i samarbejdet, eksempelvis via eksempler på omsorgssvigt i etniske minoritetsfamilier (se Marianne Skytte 1999).

Litteraturforslag

Kromayer, Heidi: Kultur-forskellighed – et møde mellem danske pædagoger og lærere og børn fra etniske mindretal. Dansk Psykologisk Forlag, 1995

Skytte, Marianne: "Etniske minoritetsfamilier og socialt arbejde". Hans Reitzels Forlag, 1999

Tema 4**Interkulturel pædagogik**

Formålet er, at deltagerne gennem indsigt i interkulturel pædagogik bliver i stand til at iværksætte integrerende flerkulturelle aktiviteter (via lege, musik, legetøj, billeder o. lign.) og derved skabe et miljø, hvor forskellighed og tolerance trives.

De sidste to dage skal deltagerne via indsigt i interkulturelle pædagogiske metoder producere en idé-mappe, hvor de beskriver de konkrete aktiviteter, de vil integrere i deres hverdagsmiljø.

Interkulturel Pædagogik sigter på, at deltagerne gennem viden, pædagogiske aktiviteter og forståelse fremmer gensidig respekt og integration af kommende medborgere og med udgangspunkt i en særligt tilrettelagt pædagogik styrker sprogstimulering, selvværd og en positiv identitetsdannelse. Om interkulturel pædagogik se bl.a. Finn T. Hansen (1997), Gynther og Varming (1996), Beach (1997) og BUPL (2001). FN's børnekonvention og FN's konvention om menneskerettigheder inddrages til anskueliggørelse af de overordnede retningslinier, som Danmark har tilsluttet sig. Heidi Kromayers (1997) ressourcemodel introduceres, hvor forskellen mellem et mangel-syn og et ressource-syn på børn, unge og brugere af en anden etnisk baggrund perspektiveres. Formålet er, at deltagerne evner at se barnets, den unges eller brugerens ressourcer og kompetencer, og herved kan motivere disse til at indgå i meningsfyldte sammenhænge (aktiviteter, lege mm.) og derved styrke en positiv selvværdsdannelse.

Gruppearbejde med case

Inddel gruppen i 4-5 grupper. Gruppearbejdet med case (se bilag 4) har til formål at gruppen skal opridse, hvilken betydning henholdsvis et mangel-syn og et ressource-syn har i arbejdet med børnene, de unge eller brugerne. Målet er, at deltagerne får indsigt i, hvordan deres eget mangel/ressource-syn får konsekvenser for målgruppens udvikling af selvværd. Gruppearbejdet afsluttes med plenumdrøftelse. Her er det underviserens opgave at fokusere på, hvor deltagerne konkret kan tage udgangspunkt i et ressource-syn.

Oplæg

Med ressourcemodellen som udgangspunkt introduceres deltagerne til tre forskellige perspektiveringer, der kan anlægges i forhold til barnet, den unge eller brugeren. Den *kulturspecifikke* indfaldsvinkel ser nærmere på, hvilke kulturelle forhold der har indflydelse på adfærden og de værdier, som kendetegner barnet, den unge eller brugeren. Eksempelvis "den lille macho", "lille mor" mm. Den *almene* indfaldsvinkel ser nærmere på, hvad der er almindeligt for denne bestemte aldersgruppe. Eksempelvis frigørelse fra forældre, pubertet etc. Den *unikke* indfaldsvinkel handler om, hvad der specifikt kendetegner dette barn, denne unge eller denne bruger. Eksempelvis et flygtningebarn med traumer, kriser, skilsmisse eller dødsfald bag sig, altså de sociale, økonomiske og psykologiske forhold, der har betydning. Med disse tre perspektiver gennemgår underviseren forskellige cases og viser, hvordan de forskellige perspektiver kan skabe forskellige løsningsmodeller. Formålet er, at underviseren betoner, at ikke al adfærd skyldes den kulturelle baggrund, men lige så vel kan skyldes sociale og psykologiske årsager eller have baggrund i en mere almen udvikling hos barnet, den unge eller brugeren.

Brainstorm og oplæg til projektarbejde

Udgangspunktet er, at underviseren gennem eksempler konkretiserer, hvordan deltagerne bliver i stand til at iværksætte integrerende flerkulturelle aktiviteter (via lege, musik, legetøj, billeder o. lign.) og derved skaber et miljø, hvor forskellighed og tolerance trives. Beachs bog ”Mangfoldighed og medfølelse i børnehaven” kommer med mange konkrete forslag til aktiviteter i forhold til børn og er god at tage udgangspunkt i. Underviseren arrangerer brainstorm om aktiviteter, der fremmer tolerance og forskellighed, og fortæller om formålet med projektarbejdet samt viser, hvor deltagerne har adgang til en computer, litteratur mm. Det er væsentligt, at deltagerne kan stille spørgsmål til projektet og er velinformerede.

Projektarbejde

Projektarbejdet kan foregå fra torsdag til fredag middag, og underviseren vil i denne periode fungere som projektvejleder. Inddel gruppen i f.eks. 4-5 grupper efter målgrupper. Hver gruppe skal fremstille en idé-mappe med forskellige aktiviteter, der kan fremme sproglig udvikling, identitetsudvikling og integration. Dette gruppearbejde kan indebære informationsøgning på bibliotek eller/og Internettet. Målet er, at deltagerne gennem erfaringsudveksling, diskussion og informationsøgning fremstiller et hæfte med ideer til aktiviteter (lege, musik, bøger, mad mm.) og måder, hvorpå deltagerne i hverdagen kan skabe et miljø, der anerkender forskellighed og tolerance.

Litteraturforslag

Norell Beach, Annie: ”Mangfoldighed og medfølelse i børnehaven”. Hans Reitzels Forlag, 1997

”Vi er alle sammen anderledes – om arbejdet med tosprogede børn”. BUPL, 2001
Gynther, Bent og Varming, Ole (Red.): ”Kultur og Opdragelse”. Gyldendal Undervisning, 1996

Hansen Thorbjørn, Finn: ”Kunsten at navigere i kaos – om dannelse og identitet i en multikulturel verden”. Forlaget Krogh, 1997

Holmen, Anne og Norman Jørgensen ”Tosprogede børn i Danmark”. Hans Reitzels Forlag, 1993

Kromayer, Heidi: ”Kultur-forskellighed – et møde mellem danske pædagoger og lærere og børn fra etniske mindretal”. Dansk Psykologisk Forlag, 1997

Tema 5**Projektarbejde og projektfrelæggelse**

I løbet af dag 5 er det meningen, at grupperne arbejder med idé-mappen med vejledning fra underviseren. Underviserens rolle er at få deltagerne til at konkretisere deres ideer og aktiviteter, således at disse efterfølgende kan integreres i dagligda-

gen. Undervejs bør deltagerne have mulighed for adgang til computer samt bibliotek.

Gruppefremlæggelse

I plenum fremlægger grupperne på kreativ vis deres arbejde. Idé-mapperne kopieres til alle deltagerne på holdet. Det er centralt, at underviseren trækker linierne op mellem de forskellige temaer, som deltagerne har gennemgået, og det produkt, deltagerne har fremstillet, samt spørger ind til, hvordan de enkelte deltagere vil integrere aktiviteterne i praksis.

Afsluttende opsamling

I ønsket om at skabe en ”rød tråd” gennem kurset kan det være konstruktivt, at underviseren afslutter med et kort oplæg om det tværkulturelle arbejde. Et arbejde hvor opmærksomheden bør rettes imod:

- egne og andres fordomme og antagelser om menneskers adfærd, tro og kultur.
- at udvikle en interkulturel pædagogik, der tager hensyn til og værdsætter kulturelle, sociale og personlige forhold.
- at respekt, tolerance og dialog er i centrum i tværkulturelt arbejde.

2. Cases/opgaver/undervisningsmateriale

Bilag 1

Gruppearbejde om den danske familie

I gruppearbejdet skal I på skift berette om jeres familiekultur, hvor I kommer fra, hvilke traditioner og værdier med hensyn til børneopdragelse, helligdage og jobfunktioner I har i familien. I slutningen af gruppearbejdet skal I forsøge at trække hovedlinierne op, som derefter fremlægges i plenum i klassen.

Bilag 2

Gruppearbejde om danske og etniske familieværdier

Grundlaget for gruppearbejdet er jeres egne erfaringer i arbejdet med børn, unge eller brugere af anden etnisk baggrund. I gruppen skal I på skift berette om jeres erfaringer med etniske minoritetsbørn, unge, brugere eller forældre. I skal hver komme med et positivt og et mere problematisk eksempel. Herefter skal I på baggrund af de oplæg, I har hørt, diskutere, hvilke dilemmaer der kan opstå i mødet mellem danske familieværdier og andre kulturers familie- og opdragelsesværdier.

Gruppearbejdet slutter med plenumdrøftelse, hvor I skal berette om de diskussioner, I har haft.

Bilag 3

Dilemma-case (Vælg en case først)

Case A

Ali er 18 måneder og netop startet i dagplejen, da hans mor er begyndt på et sprogkursus. Inden for de to første uger stilles Alis familie overfor at skulle forholde sig til følgende to forhold:

Alis dagplejemor Annette plejer at lægge sine børn til at sove i fire barnevogne ude på terrassen. Der sover de fra ca. 11.30 til klokken 13.00 hver dag. Alis forældre er meget imod, at Ali skal sove udenfor og mener, at det er for koldt for sådan en lille dreng.

Hver onsdag tager Annette i legestue med de andre dagplejemødre i området. Legestuen begynder klokken 9.00 om formiddagen og derfor skal børnene komme tidligt hver onsdag. På grund af transporttiden skal alle børnene være påklædt og klar klokken 8.00. Alis mor møder først i sprogskolen klokken 9.00 og ønsker ikke at aflevere Ali så tidligt.

Gruppen skal opridse, hvilke dilemmaer de som dagplejere er sat i og hvordan de selv ville løse dilemmaerne.

Case B

Fatima er 11 år og går i fritidsklub. Det er første gang Fatimas forældre har stiftet bekendtskab med en dansk fritidsklub og efter et stykke tid stilles familien overfor at skulle træffe beslutning om følgende to forhold:

Fritidsklubben har planlagt en koloni midt i sommerferien. På kolonien skal børnene sove i telt, de skal selv lave mad og mange andre ting. Pædagogerne mener, at det vil være en alle tiders chance for at integrere Fatima i gruppen af børn i klubben. Fatimas forældre er imod, at hun skal på koloni. De er usikre på, om piger og drenge skal sove sammen og om pædagogerne ser ordentligt efter dem.

Case C

Fatima ønsker at deltage i klubbens pige-hiphop-gruppe ligesom sine klassekammerater. Forældrene er imod dette.

Gruppen skal opridse, hvilke dilemmaer de som ansatte er sat i og hvordan de selv ville løse dilemmaerne.

Interkulturel pædagogik

Grundlæggende undervisningsmateriale

Bilag 4

Gruppearbejde om ressource-syn og mangel-syn

Case A

I en vuggestue bages der boller. Nogle af bollerne får børnene med hjem. Ved afhentning af en tyrkisk dreng bliver moderen vred over, at pædagogerne har sat drengen til at bage. *"Sådan gør vi ikke hos os – vi sætter ikke små børn til at lave mad"*, siger moderen. Pædagogens reaktion er, at hun har endnu et bevis på, at familien ikke er til at samarbejde med og inddrager derfor næste gang ikke den tyrkiske dreng i bollebagningen. Hun gider ikke have vrøvl med familien.

Case B

Ali har svært ved at læse. Faktisk kunne han hverken læse eller skrive, da han kom til Danmark for tre år siden. Alligevel er Ali meget motiveret for at lære at læse, regne og skrive. Personalet i klubben ser dette og støtter Ali med lektiehjælp. De kobler også Ali sammen med Allan, som også har lidt svært ved at læse, så de to kan sidde sammen og lave lektier.

Se på de to cases og diskuter, hvilke konsekvenser de forskellige syn har for børns, unges og brugeres udvikling af selvværd samt for etablering af et konstruktivt forældresamarbejde.

Forslag til lektionsplan

	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
Formiddag	Introduktion Etniske minoriteter i Danmark Gruppearbejde	Sprog og sprogstimulation Gruppearbejde om sproglige aktiviteter	Ekskursion eller gæstelærer Forældresamarbejde og integration	Interkulturel pædagogik Gruppearbejde med case	Projektarbejde i grupper
Eftermiddag	Familiekulturer, værdier og opdragelse Gruppearbejde	Tolk og tolkning Forberede ekskursion	Dilemma-case Forældre/ansat-roller og -relationer	Projektarbejde i grupper og fremstilling af idé-mappe	Fremlæggelse, opsamling og evaluering

3. Baggrundslitteratur

Anden anbefalet litteratur og internet-adresser

Arenas, Julio (red.): "Interkulturel Psykologi". Hans Reitzels Forlag, 1997

Dansk Flygtningehjælp: "Uledsagede flygtningebørn". Dansk Flygtningehjælp, 2000

Dansk Flygtningehjælp: "Traumatiserede flygtninge – Behandlere og behandlingssteder"

Eriksen, Thomas Hylland og Sørheim, Torunn: "Kulturforskelle – kulturmøder i praksis". Gyldendal Uddannelse, 2001

Gaarde Madsen, Jacob: "Mediernes konstruktion af flygtninge- og indvandrer-spørgsmålet". Århus: Magtudredningen, 2000

Mørch, Yvonne: "Bindestregs-danskere. Fortælling om køn, generationer og etnicitet". Forlaget Sociologi, 1998

Preis, Anne Belinda S.: "Flygtninge, sandheden og andre gåder". Socialpædagogisk Bibliotek, 1996

Siim & Christensen: "Køn, demokrati og modernitet". Hans Reitzels Forlag, 2001

Staanæs, Dorthe: "Transitliv". Politisk Revy, 1998

Tidsskrifter

Tidsskriftet Social Kritik 1999 "Flygtninge og indvandrere" nr. 65/66

Tidsskriftet Antropologi 2000 "Danskhed" nr. 42

Tidsskriftet Antropologi 1993 "Migration" nr. 42

Internet-adresser

Nævnet for etnisk ligestilling: www.nel.dk

Skolemedia: www.skolemedia.dk

Mellemfolkeligt Samvirke: www.ms-dan.dk

Materiale om integration: www.nydansker.dk

Religionsguide: www.sdu.dk/hum/timjensen/REL/index.html

Unge og migration: www.cefu.dk/videnom/forskernetvaerk/etnicitet

Udlændingestyrelsen: www.udlst.dk